

Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. godine (2021. i 2022. prijelazne godine)

Kroz Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014.-2020. godine te prijelazno razdoblje 2021. i 2022. godina (u daljnjem tekstu: Program) potpora mladim poljoprivrednicima moguća je kroz nekoliko mjera.

Mjera 6 „Potpora za mlade poljoprivrednike“ tip operacije 6.1.1.

Prihvatljivi su korisnici starosti između 18 i 40 godina (dan prije navršavanja 41 godine starosti), koji posjeduju odgovarajuća stručna znanja i vještine te su po prvi put na poljoprivrednom gospodarstvu postavljeni kao nositelj poljoprivrednog gospodarstva, ali ne duže od dvadeset četiri mjeseca prije podnošenja Zahtjeva za potporu, dok poljoprivredno gospodarstvo u trenutku podnošenja Zahtjeva za potporu mora pripadati ekonomskoj veličini od 8.000 do 49.999 EUR-a. Mladi poljoprivrednik može biti nositelj/odgovorna osoba ili će to postati u obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu, obrtu registriranom za obavljanje poljoprivredne djelatnosti ili trgovačkom društvu registriranom za obavljanje poljoprivredne djelatnosti (isključujući trgovačka društva čiji su osnivači i vlasnici javnopravna tijela) isključivo ako je vlasnik najmanje 50% temeljnog kapitala u trenutku podnošenja Zahtjeva za potporu i dalje u periodu od najmanje pet godina od konačne isplate potpore.

Prihvatljivi troškovi su kupnja domaćih životinja, višegodišnjeg bilja, sjemena i sadnog materijala višegodišnjeg bilja; kupnja, građenje i/ili opremanje zatvorenih/zaštićenih prostora i objekata te ostalih gospodarskih objekata uključujući vanjsku i unutarnju infrastrukturu u sklopu poljoprivrednog gospodarstva u svrhu obavljanja poljoprivredne proizvodnje i/ili prerade proizvoda iz Priloga I Ugovora o EU; podizanje novih i/ili restrukturiranje postojećih nasada; uređenje i trajnije poboljšanje kvalitete poljoprivrednog zemljišta u svrhu poljoprivredne proizvodnje; građenje i/ili opremanje objekata za prodaju i prezentaciju vlastitih poljoprivrednih proizvoda uključujući i troškove promidžbe; kupnja ili zakup poljoprivrednog zemljišta; kupnja poljoprivredne mehanizacije, strojeva i opreme.

Potpore za mlade poljoprivrednike iznosi 50.000,00 eura za korisnike koji imaju obvezu ostati nositelji poljoprivrednog gospodarstva pet godina nakon konačne isplate i biti zaposleni na puno radno vrijeme u gospodarstvu za koje je ostvario potporu.

Do sada su objavljena četiri natječaja za provedbu tipa operacije 6.1.1., četvrti natječaj za provedbu tipa operacije 6.1.1. objavljen je 12. listopada 2021. godine prijave su se zaprimale do 31. siječnja 2022. godine. Na četvrtom je natječaju zaprimljeno 934 zahtjeva za potporu u ukupnom iznosu tražene potpore od 352.673.730,00 kuna. Do sada je odobren 41 korisnik u iznosu odobrene potpore od 15.406.980,00 kuna. Administrativna obrada zaprimljenih prijava je u tijeku.

Ukupno je na sva četiri natječaja zaprimljeno 3.146 prijava s iznosom tražene potpore od 1.126.189.657,55 kuna, a **ugovoreno je 1.509** mladih poljoprivrednika s iznosom odobrene potpore od **518.541.655,00 kuna**. S podacima od 26. svibnja 2022. godine **isplaćeno je 1.450** prijava mladih poljoprivrednika s iznosom potpore od **475.540.522,75 kuna** (isplata se vrši u tri rate kroz 3 godine od dana potpisivanja Ugovora o financiranju).

Mjera 4 „Ulaganja u fizičku imovinu“, podmjera 4.1. „Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“

Osim izravne potpore mladim poljoprivrednicima za preuzimanje poljoprivrednog gospodarstva i u podmjeri 4.1 „Potpora za ulaganja u poljoprivredna gospodarstva“ (u daljnjem tekstu: podmjera 4.1) korisnici mogu ostvariti dodatne bodove ukoliko spadaju u kategoriju „mladog poljoprivrednika“ tj. poljoprivrednika nositelja obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva koji je mlađi od 40 godina, a u pojedinim natječajima mladi poljoprivrednik može ostvariti i povećani intenzitet potpore za svoja ulaganja. Tako je do sada za natječaje iz podmjere 4.1 raspisano 46 natječaja (33 natječaja za tip operacije 4.1.1 „Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava“ 9 natječaja za tip operacije 4.1.2 „Zbrinjavanje, rukovanje i korištenje stajskog gnojiva u cilju smanjenja štetnog utjecaja na okoliš“ i 4 natječaja za tip operacije 4.1.3 „Korištenje obnovljivih izvora energije“). U sklopu navedenih natječaja odobreno je 774 korisnika koji su mlađi od 40 godina s ukupnim iznosom odobrene potpore od 1.536.352.036,18 kuna i vrijednosti ulaganja od 2.292.429.212,68 kuna

U natječajima iz mjere 4 koji su u najavi do kraja godine također će se dodatno poticati mlade poljoprivrednike.

Financijski instrumenti

Mladim poljoprivrednicima dostupna je i potpora u okviru financijskih instrumenata Programa koja se odnosi na povratnu pomoć, odnosno na povoljne zajmove, kredite i jamstva. Dodjeljuje se za ulaganja u restrukturiranje, modernizaciju i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava, korištenje obnovljivih izvora energije, povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima, razvoj nepoljoprivrednih djelatnosti u ruralnim područjima i modernizaciju tehnologija, strojeva, alata i opreme u pridobivanju drva i šumskouzgojnim radovima i u predindustrijskoj preradi drva te za obrtna sredstva (ovaj oblik potpore uveden je nakon pojave pandemije koronavirusa).

Dodatna pogodnost za mlade poljoprivrednike u programu Pojedinačna jamstva za ruralni razvoj je maksimalna stopa jamstva od 80 %, dok ona za ostale korisnike iznosi 70 %. Od ukupno 10 izdanih jamstava u iznosu od 16.585.103,94 HRK, čak 8 jamstava je izdano za mlade poljoprivrednike u ukupnom iznosu od 13.642.281,19 HRK.

U okviru financijskih instrumenata Programa, za mlade poljoprivrednike do 31.3.2022. godine isplaćeno je:

- 61 Mikro zajmova za ruralni razvoj u iznosu od 9.141.337,44 HRK
- 30 Mikro zajmova za obrtna sredstva za ruralni razvoj u iznosu od 3.568.136,90 HRK
- 201 Malih zajmova za ruralni razvoj u iznosu od 74.844.742,24 HRK
- 8 Pojedinačnih jamstava za ruralni razvoj u iznosu od 13.642.281,19 HRK
- 1 Investicijski kredit za ruralni razvoj u iznosu od 1.285.109,66 HRK
- 25 kredita Obrtna sredstva za ruralni razvoj u iznosu od 16.394.174,24 HRK.

Mladim poljoprivrednicima, kroz 326 odobrenih zahtjeva, ukupno je isplaćeno 118.670.479,85 HRK, što čini 21.5% od ukupno isplaćenih iznosa u okviru provedbe financijskih instrumenata Programa.

Program izravnih plaćanja

Problem starosne strukture nositelja poljoprivrednih gospodarstava prepoznat je na razini EU što je rezultiralo i uvođenjem obvezne mjere "Plaćanje za mlade poljoprivrednike" u okviru Programa izravnih plaćanja u razdoblju 2015.-2020. koji se financira u okviru I. stupa Zajedničke poljoprivredne politike.

Mjeri „plaćanje za mlade poljoprivrednike“ dodijeljeno je maksimalnih 2% godišnje omotnice izravnih plaćanja, a ukupno je za razdoblje 2015.-2020. odobreno za plaćanje za mlade poljoprivrednike 305.435.650 kuna.

Mladi poljoprivrednici dobivaju ovu potporu u razdoblju od najviše 5 godina nakon što su osnovali ili preuzeli poljoprivredno gospodarstvo. Plaćanje se ostvaruje za prvih 50 ha, u obliku dodatnog iznosa potpore po hektaru (na osnovno, zeleno i preraspodijeljeno plaćanje), u visini od 25% prosječnog plaćanja po hektaru. Od 2018. godine dodatni iznos plaćanja za mlade poljoprivrednike može biti u rasponu od 25% do 50% prosječnog plaćanja po hektaru. Ukoliko mladi poljoprivrednik ne posjeduje obrazovanje: srednjoškolsko (poljoprivrednog, prehrambenog ili veterinarskog usmjerenja) ili studij poljoprivrede, prehrambene tehnologije ili veterinarske medicine, gdje može biti i student, obvezan je proći edukaciju predviđenu poljoprivredno – prehrambenim programom obrazovanja, verificiranu do strane Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, odnosno strukovno osposobljavanje unutar operacija 1.1.2. ili 1.1.3. Programa ruralnog razvoja ili stručnu edukaciju od najmanje 30 nastavnih u poljoprivredi ili ruralnom razvoju financiranu od strane Europske unije ili Republike Hrvatske.

Odobrena plaćanja za mlade poljoprivrednike u razdoblju 2015. – 2020. godine¹

Godina	Broj PG	ha	Odobreni iznos (kn)	Ø kn/ha
2015.	5.472	45.005	41.784.348	928
2016.	5.199	61.818	47.127.191	762
2017.	6.717	76.187	48.708.230	639
2018.	10.645	120.121	51.617.811	430
2019.	14.781	160.011	56.183.499	351
2020.	9.468	89.822	60.014.571	668

Izvor: Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Strateški plan Republike Hrvatske za razdoblje 2023. - 2027.

Mladi poljoprivrednici ostaju u fokusu poljoprivredne politike u novom programskom razdoblju koje započinje 2023. godine. Podaci pokazuju da broj mladih koji preuzimaju poljoprivredna gospodarstva raste i taj je trend nužno zadržati. S obzirom na depopulaciju ruralnih područja te relativno male površine poljoprivrednih gospodarstava, cilj intervencija u okviru ZPP Strateškog plana za razdoblje 2023.-2027. je zadržati mlade u ruralnim područjima.

Potpورا za mlade poljoprivrednike u ZPP Strateškom planu za razdoblje 2023.-2027. osigurana je iz oba stupa poljoprivredne politike, u okviru izravnih plaćanja kao dodatna potpora dohotku po poljoprivrednoj površini te u okviru ruralnih intervencija.

¹ Isplata potpora za 2021. godinu je u tijeku.

U okviru izravnih plaćanja predviđena je intervencija „Dodatna potpora dohotku za mlade poljoprivrednike“ koja ima za cilj osigurati stabilniji dohodak mladima u poljoprivredi i sigurnost u poslovanju u prvim godinama od preuzimanja upravljanja poljoprivrednim gospodarstvom. „Dodatna potpora dohotku za mlade poljoprivrednike“ dodjeljuje se za razdoblje do pet godina za maksimalno prvih 50 hektara. U cilju ostvarenja prava na ovu potporu mladi nositelj mora ispuniti određene uvjete: ne smije biti stariji od 40 godina u godini prvog podnošenja zahtjeva za potporu, da je osnovao poljoprivredno gospodarstvo u razdoblju do maksimalno pet godina prije prvog podnošenja zahtjeva te imati i završeno odgovarajuće obrazovanje poljoprivrednog, prehrambenog ili veterinarskog smjera. „Dodatna potpora dohotku za mlade poljoprivrednike“ trebala bi potaknuti uključivanje mladih u sektor poljoprivrede, što predstavlja izravni doprinos specifičnom cilju generacijske obnove poljoprivrede. Za „Dodatnu potporu dohotku za mlade poljoprivrednike“ iz godišnje financijske alokacije za izravna plaćanja izdvojit će se 2% sredstava što iznosi 7,49 milijuna EUR (37,44 milijuna EUR za pet godina). Potpora se ostvaruje po prihvatljivom hektaru na godišnjoj razini. Planirani iznos po jedinici površine iznosi 85,34 EUR/ha, a uključuje procjenu za ukupno 10.000 mladih poljoprivrednika i 87,75 tisuća hektara koji bi potporom mogli biti pokriveni. Odstupanje od planiranog jediničnog iznosa postavljeno je na 20% s obzirom da je teško predvidjeti broj uključenih mladih poljoprivrednika, a očekivani učinak je procijenjen na temelju broja 9.317 poljoprivrednih gospodarstava koji su podnijeli zahtjev za plaćanja za mlade poljoprivrednike u 2021. godini. U razdoblju od 2015. do 2020. plaćanje za mlade poljoprivrednike u izravnim plaćanjima koristilo je ukupno 13.424 mladih poljoprivrednika za prvih 50 hektara uz uvjet obvezne edukacije ili obrazovanja u području poljoprivrede, prehrambene tehnologije ili veterine. U 2019. godini 138.079 hektara bilo je uključeno u plaćanje za mlade poljoprivrednike.

U okviru intervencija u području ruralnog razvoja bespovratnim sredstvima predviđena je potpora za uspostavu mladih poljoprivrednika u iznosu od 65.000.000 milijuna EUR-a (EU dio). Njome će se financirati ulaganja u poljoprivredna gospodarstva kojima je nositelj mladi poljoprivrednik, čime će se izravno doprinijeti specifičnom cilju generacijske obnove u poljoprivredi s ciljem jačanja njihove konkurentnosti. Korisnik potpore u ovoj intervenciji je mladi poljoprivrednik koji nije stariji od 40 godina u godini podnošenja zahtjeva za potporu, posjeduje odgovarajuća stručna znanja i vještine i koji je po prvi put postavljen kao nositelj poljoprivrednog gospodarstva, ali ne dulje od 5 godina. Potpora iznosi 75.000 EUR po korisniku. Intenzitet potpore je do 100 % prihvatljivih troškova. Planirano je financiranje 1.035 mladih poljoprivrednika.

Nadalje, poljoprivrednicima su dostupni i financijski instrumenti koji se odnose na zajmove/kredite i jamstva namijenjene financijski održivim projektima uz uvjete za krajnje primatelje koji su povoljniji od tržišnih (niža kamatna stopa, duži rokovi počeka i otplate, bez naknada za obradu zahtjeva itd.). Cilj financijskih instrumenata je stvaranje i/ili razvoj nove gospodarske djelatnosti u poljoprivrednom sektoru. Putem financijskih instrumenata omogućit će se kupnja poljoprivrednog zemljišta za mlade poljoprivrednike bez ograničenja (u smislu udjela cijene zemljišta u ukupno prihvatljivim rashodima) kroz zajmove/kredite. Planirana maksimalna stopa jamstva za mlade poljoprivrednike iznositi će do 80%, dok će za ostale poljoprivrednike iznositi do 70%.

Ulaganje u obrazovanje mladih za korištenje održivih modela poljoprivredne proizvodnje kroz korištenje savjetodavnih usluga pomoći će poljoprivrednim gospodarstvima u uspješnijem uključivanju na tržište i prilagodbu raznolikim zahtjevima koji se danas postavljaju pred poljoprivrednike.

Ocjenjuje se kako će generacijska obnova doprinijeti ostvarenju boljih rezultata u poljoprivrednom sektoru s obzirom da su mladi poljoprivrednici u prosjeku tehnički učinkovitiji, spremniji su za tehnološke promjene i lakše se prilagođavaju izazovima vezanima uz tehnološke promjene u proizvodnji, nove proizvodne prakse ili promjene na tržištu. Mladi također iskazuju i veći interes za stručno usavršavanje i korištenje novih saznanja i inovacija kako bi se osiguralo ostvarenje stabilnih prihoda.

Osim navedenih, mladi poljoprivrednici prihvatljivi su korisnici u sklopu intervencije „Potpora za ulaganja u primarnu poljoprivrednu proizvodnju“. Za ulaganja koja u sklopu ove intervencije provode mladi poljoprivrednici predviđen je uvećani intenzitet potpore i to do 80%. Ulaganja se odnose u primarnu poljoprivrednu proizvodnju kako bi se poboljšala ukupna učinkovitost i održivost poljoprivrednih gospodarstava, uključujući zaštitu okoliša i prilagodbu klimatskim promjenama.

U sklopu intervencije „Potpora za ulaganja u preradu poljoprivrednih proizvoda“ korisnicima mladim poljoprivrednicima je također predviđen uvećani intenzitet potpore za njihova ulaganja i to do 80%, a kojom će se omogućiti stvaranje dodane vrijednosti primarnim poljoprivrednim proizvodima, kako za primarne poljoprivredne proizvođače, tako i za one kojima je prerada poljoprivrednih proizvoda isključiva djelatnost.